

Az iskola a társadalom önmagáról megfogalmazott jövőbeni képe. A kilencven előtti ideológiai hangsúlyú iskola helyébe az elmúlt huszonhárom évben egyre inkább a korlátozás nélküli (ha jelentkezett korlát, ezt a pénz jelentette), szolgáltató, másként liberális iskola lépett. A nevelésről szinte sem illik ejteni. Ez persze nem tarthat sokáig, s jó néhány iskola ma sem hajlandó elfogadni az ilyen leértékelést. Az egyházi iskolák mindenképpen ezek közé tartoznak.

Iskolajárat – a pécsi Nagy Lajos ciszterci gimnázium

A jövő arcképe

tal.” A 2016-ban és utána érettségizőknek ugyanis a gimnáziumi évek alatt közösségi szolgálatot kell végezniük. „Mi ezt Szent Benedek Szeretetszolgálatnak nevezzük.” A tizedikesek ennek keretében óvodában segédkeznek, korrepetálnak általános iskolában, embersegítő munkát végeznek a kórházban, az öregek

hittan szakos tanárt említi. „Ő az, aki életerőt, kedvet ad a diákoknak azzal, ahogyan a történelemtől beszél. Előadásai lenyűgözőek, megragadóak, élményszerűek.” Majd a testnevelés–biológia szakos Pámer Lászlót említi Márton. Neki köszönhető az átai ház. „Természetközeli életre tanít, az órákon kívül is.”

nálni az oktatásban és a nevelésben” – mondja Dobosi László. „A rend jelmondata – s így a gimnáziumé is –: ardere et lucere. Lángolj és világíts.”

Az iskolában tanító két ciszterci atya mellett két egyházmegyes lelkipásztor is oktat: Bodogán László görögkatolikus paróchus, „fiatalos, motoros, hosszú hajú, amolyan laza személyiség”, jellemzi az igazgató, „Gál Károly római katolikus atya pedig fogalom a városban. Hihetetlenül megnyerő, szinte egy raperre emlékeztet, őt is nagyon szeretik a gyerekek.” A püspökséggel nagyon jó a kapcsolatuk, Udvardy György főpásztor rendszeresen felkeresi az iskolát, a januári, hagyományosan Franciaországba szervezett iskolai sítáborba is elkíséri a diákokat.

Belépünk Bernát atya szobájába. Ajtaja a nap nagy részében nyitva a diákok előtt. Az iskolában két szerzetes szolgál. Péter atya hittant tanít, Bernát atya emellett informatikát is. Ő egyébként ugyanebben a gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait, majd informatikus mérnök-tanári diplomát szerzett, később belépett a ciszterci rendbe, s visszavert – immár szerzetes papként és tanárnaként.

„A ciszterci lelkiségnek fölismerhető családias jellege...” – Dobosi igazgató úrral egymásra mosolygunk, korábban ő ugyanerről beszélt az iskolát jellemezve, s a diákok is ezt emelték ki.

Feszültséget okoz-e a kinti világ normáinak és az iskola képviselte eszményeknek az ütközése? – kérdelem az atyát. „Feszültséget nem érzek, de kihívást jelent a pedagógusok számára, hogy az alapvető – keresztényi – értékeket átadjuk azoknak a diákoknak is, akik nem vallásos háttérrel érkeznek. Fölragyogtasuk előttük a tudományok gazdagosságát, s hogy mindez miként kapcsolódik össze a hittel. Azt, amit a média, valamint bizonyos társadalmi gondolkodásmód szétválaszt – a hitet és a tudományt –, mi igyekszünk egységében megmutatni. A keresztény értékrend és a szekuláris, liberális társadalom világfelfogása közti eltérés párbeszédre ösztönöz, s reméljük, ez is serkentően, gazdagítóan hat a diákjainkra.”

Nem állhatom meg, hogy ne tereljem a szót az információs technológia világára. Az informatikát a mai fiatalabb nemzedékek mintha aranybörjének tekintnék, amely mindenre választ ad, mindent megold, szinte a mindenség szerepét tölti be... Az atya mosolyog: „Bízom diákjaink értékítő képességében. Valóban jelentkeznek az információs világ kísértései, de nem hiszem, hogy ennek bárkit el kellene távolítania a valós emberi értékektől vagy akár Istentől – ám tény, hogy az információs technológia a XXI. századi ember önhittségét okozhatja. Kezdetben elvakít az újdonság, az ismeretlen varázsa, de előbb-utóbb kiderül, ez is csak egy dolog a sok közül. Az informatika nem válhat egysíkú világnézetté

szintű érettségit tesz, s mint Dobosi igazgató elmondja, alig fordul elő, hogy érettségig valaki legalább egy nyelvből ne szerezzen nyelvvizsgát. Választani lehet az angol, német, olasz, francia, spanyol és latin közül.

Réka az iskola Karl Orff zenekarában játszott korábban, „marimbáztam és xilofonoztam”. Szívesen említi Nádudvari Tamást, korábbi angol tanárukat, „aki később osztályfőnökünk lett. Személyisége... ahogy az életről gondolkodik... megragadó”.

Mint mondják, ebbe az iskolába is járnak olyanok, „akiknek a hithez nincs sok közük”. De azok is alkalmazkodnak az iskola szellemiségéhez, s talán visznek valamit magukkal... Csengetnek. Vége a szünetnek. A három diák igyekszik az órára.

A fiúkollegiumban száz diák lakik. Az iskola nemcsak pécsieket fogad, hanem a Dél-Dunántúl minden részéről járnak ide diákok. A leánykollegium a közeli Ciszterci Nevelési Központ keretén belül működik.

A hatvanfős tantestület legtöbb tagja főállásban dolgozik a gimnáziumban. Így igazi társulat jött létre. Korábban hosszú évekig itt tanított Dékány Árpád Sixtus atya, a jelenlegi zirci apát is.

„A ciszterciek eredetileg nem tanító rendként jöttek létre, de az alapítóknál számos olyan elvvel találkoztunk, amelyeket a további évszázadokban nagyon jól lehetett hasz-

Bernát atya informatikát oktat

otthonában, a hajléktalanok között, a karitásznál, a Nagycsaládosok Országos Egyesületében.

Az iskolaudvaron kemence áll, mintha még ott keringene a Szent Márton-napi libasült illata, odébb prés, amellyel a gyerekek szüret idején vidáman szoritották ki a szőlő levét.

Egy iskola hangulata, pedagógiai szellemisége néhány perc alatt árulkodik. Elég megvárni az óráközi szünetet. Felszabadultan, mégis fegyelmezetten folyik az élet a „nagyajosban”.

Hábel Márton végzős diák, matek-info (azaz matematika–informatika) tagozatos. Műszaki pályára készül, gépészmérnök szeretne lenni.

„Szívesen eltölnék itt még egy évet” – aztán fölnevet: „Tudom, van ennek egy sajátos módja” (a bukásra gondol). A legjobb tanulók közé tartozik. „Még kilencedikben említették

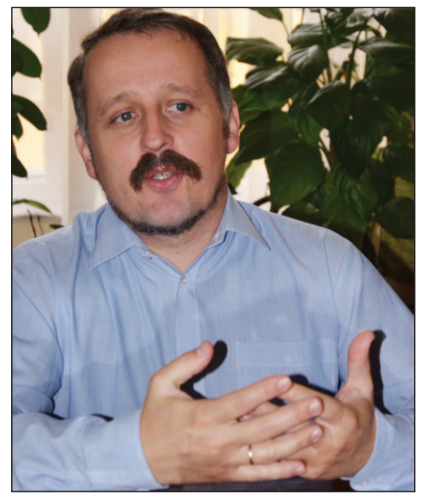
Pámer László tanár úr – lóháton

mincéves Zengő együttes alapító tagja. A néprajz keretében népi hangszerekkel ismerteti meg a diákokat, az iskolai együttes a Zengető nevet viseli. A tagozathoz kapcsolódva Dobosi igazgató megemlíti: nagy hangsúlyt helyeznek a hagyományok őrzésére. Az iskola néhány évvel ezelőtt a Pécsből húsz kilométerre fekvő Áta faluban vásárolt egy parasztportát, s ott gazdálkodnak: szerdánként valamely osztály az éppen szükséges munkákat végzi Átán; ha kell, kapálnak, etetik az állatokat, vagy éppen disznót vágnak.

„Ez a munkára nevelést szolgálja” – hangsúlyozza a fiatal, negyven körül járó igazgató. Energikus, kiegyensúlyozott, céltudatos személyiség. „Az átai munka nem tévesztendő össze a tavaly országosan bevezetett ötvenórás közösségi szolgálat-

a tanárok, meglátjuk, milyen kis szívet a Nagy Lajos Pécsset, s tapasztaltam is ezt a különlegességét.” A diáktársak, barátok mellett a tanárok egyéniségét emeli ki: „Igazi karakterek, akikre föl lehet tekinteni, többen közülük nagy hatással vannak rám.”

Páll Csaba tanár urat említi, aki matematikát oktat, és az iskola honlapját is kezeli: „Az egyetemen is tanított, amellyel pingpongbajnok volt. Kilencedikes korunkban egy iskolai vetélkedő elhangzott a kérdés: melyik tanár tud a legtöbb hangszeren játszani? A megfújt Páll Csaba volt. S amikor hangszeres tudása felől érdeklődtünk, azt mondta, egyszerűbb meghatározni, mely hangszereken nem játszik: hárfán, oboán és fuvalán. Szóval egy személyes szimfonikus zenekar.” Majd Czeiningert Tamás történelem-

Dobosi László igazgató

vagy tudomány; ha valaki ezt választja hivatásának, az emberre vonatkozó ismereteket, a humán érdeklődést is erősítenie szükséges.”

A gimnázium a hagyományok, a szakmai szempontok mellett a legkorszerűbb pedagógiai-nevelési módszereket is alkalmazza. Tehát hagyomány és modernség együttesen formálja az iskola arculatát.

A tananyag átadása és elmélyítése mellett a személyes példaadásnak kiemelt fontosságot tulajdonítanak. „Manapság nagyobb szükség van tanúságtevőkre, mint tanítókra” – fogalmaz az igazgató.

Alig lehet követni a számos jó ötletet és gyakorlatot; hogyan segítik az új kollégákat (Angelus rendszer), kidolgozták a Missziós osztályfőnöki programot, és újjá akarják éleszteni a szülők akadémiaját. Most hétvégén tartották – immár tizenegyedik alkalommal – a tanár–szülő bált. De nemcsak ide jönnek örömmel, Átára is szívesen kijárnak a szülők.

Bepillantunk a „Lajos Café”-ba; most csend van, de szünetekben itt folyik a diákok fesztelen, látni is öröm élete. A könyvtárban, Antal Emília „bírodalmában” negyvenháromezer kötet várja a tanulókat – s a fiatalok olvasnak is!

A legújabb rangsorban az iskola a 957 vizsgált középiskolából az előkelő 73. helyen végzett (12 helyet javítva az előző évhez képest), s ezzel az országban működő mintegy 160 egyházi középiskola közül a 10. legjobb helyezést érte el.

Jó iskolában jó tanulónak lenni – ezzel a hangulattal búcsúznak, közben még néhány régi ismert tanárról és diákról ejtünk szót. Itt tanított a jezsuita Faludi Ferenc költő és Pray György történész (rőla neveztek el a Pray-kódexet), a ciszterci tanárok közül Kühn Szaniszló igazgató és Ágoston Julián költő neve kerül elő, Babits Mihályon kívül híres diákokk Szarany Miklós író, Garay János költő, Xantus János, a budapesti állatkert alapítója, Mészáros Lázár, a '48-as kormány hadügyminisztere, Papp Lajos szívgyógyász (az államosított időkből jött ide, azonban az iskola ciszterci szellemét vallja magáénak), Vas Gereben író, August Senoa, a horvát nép Petőffije, Keresztes-Fischer Ferenc korábbi belügyminiszter, Brisits Frigyes ciszterci atya.

S a névsor – tekintek körül a diákcsoportokon – nyilván velük gazdagodik majd.

Elmer István
Fotó: Cser István

Most nem a tudást, a szőlőt préselik